

## Medische en Gezondheidsaspecten in de Asielprocedure Meerjarenprogramma 2007-2010

In alle fasen van de asielprocedure en ook daarna kunnen medische aspecten een rol van betekenis spelen. Jarenlange ervaring heeft ons geleerd dat er tussen het juridische en het gezondheidsaspect een kloof gaapt die lastig is te overbruggen. Op dat breukvlak is dit meerjarenprogramma actief.

### Omgang met medische aspecten in de asielprocedure

Het aantal aanvragen voor asiel in 2005 betrof ruim 12 duizend. Op het moment van schrijven lijkt zich in 2006 een stijgende tendens af te tekenen. De helft van deze aanvragen betrof herhaalde asielaanvragen. Veel asielzoekers hebben te maken met medische gevolgen van oorlog, geweld en migratie. Dit zijn risicofactoren voor gezondheidsverlies.

**“Het heeft mij meer handvatten gegeven om in het gesprek aandachtig in te gaan op psychische problematiek”.**

De omgang met medische aspecten in de asielprocedure vormen al geruime tijd een steeds terugkerend discussiepunt tussen de zorgwereld en de IND. Veel asielzoekers die in eerste instantie zijn afgewezen dienen vervolgens een aanvraag voor een reguliere verblijfsvergunning in op grond van medische noodzaak en/of behandeling. Eén en ander leidt vaak tot lange procedures en schadelijke effecten. Bij afwijzing gaan deze zieke mensen vaak (weer) de illegaliteit in en duiken vervolgens op in het medische circuit. Aan hen dient dan medisch noodzakelijke zorg verleend te worden, maar hun leefomstandigheden zijn vaak zodanig dat behandelingen niet goed afgemaakt kunnen worden of onvoldoende effectief zijn.

Artsen, psychiaters en andere professionals die zieke, depressieve en getraumatiseerde asielzoekers in behandeling hebben, keren zich vaak tegen de besluitvorming van de IND om deze mensen een tijdelijke verblijfsvergunning te onthouden of hen uit te zetten wegens medische en behandelingsgronden.

Landelijk speelt er een intensieve discussie over de interpretatie van de term medisch noodzakelijke zorg, vooral waar het illegalen betreft. Er is grote behoefte aan aanscherping van de invulling van die term. De omschrijving zoals die in de Tweede Kamer is onderschreven geeft in de praktijk te weinig houvast voor de medische professional in zijn spreekkamer. Een duidelijker invulling via het formuleren van handvatten en criteria door en vanuit de medische beroepsgroepen zelf is nodig.

Rondom de terugkeerprocedure lopen hulp- en zorgverleners die zieke uitgeprocedeerde asielzoekers behandelen, tegen een groot aantal problemen op. Deze hebben vooral betrekking op de spanning tussen het juridische kader van het terugkeerbeleid en hun eigen handelen als zorg- en hulpverlener. Pharos verzorgt al jaren trainingen op dit terrein en zal die ook aan andere professionals in gerelateerde gebieden aanbieden.



## **Doelstelling Meerjarenprogramma Medische en Gezondheidsaspecten in de Asielprocedure:**

---

De kennis en deskundigheid van Pharos inzetten om knelpunten rondom medische en gezondheidszaken in de asielprocedure te reduceren en de professionele afstemming en samenwerking tussen de diverse partijen te verbeteren.

---

### **Kennisbehoefte en de rol van Pharos**

Er is een grote behoefte bij alle betrokken partijen om kennis over de problematiek rondom medische en gezondheidsaspecten in de asielprocedure te verwerven. Pharos draagt die kennis over en zet de kennis in om de afstemming en samenwerking tussen de zorgwereld en de IND te verbeteren. Professionele criteria m.b.t. kwalitatief en zorgvuldig handelen rondom zieke asielzoekers dienen beter op elkaar afgestemd te worden. Pharos onderhoudt intensieve contacten met de relevante spelers in dit veld, waaronder de Ministeries van Justitie en VWS, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de IND, artsorganisaties, zorgverleners, rechtshulpverleners, COA/MOA, gemeenten en noodopvangvoorzieningen.

De laatste jaren zien we de resultaten hiervan verschijnen. Er is een geleidelijke beweging naar afstemming en samenwerking tussen de verschillende werelden en beleidsmakers. Die wordt ook gestimuleerd door de nood die heerst op de werkvloer: zorgverleners, advocaten en ook gemeenten dringen steeds harder aan op goede afspraken omtrent zieke (uitgeprocedeerde) asielzoekers, sluitende regelingen binnen de kaders van de onderlinge rechten en plichten.


Beter omgaan met medische aspecten in de asielprocedure en verbetering van de samenwerking tussen de IND en de zorgwereld, is in het belang van alle partijen. Vroegtijdige signalering en preventie van (verergering van) klachten staan hierbij centraal. Pharos ziet haar taak in de voortzetting van het adviseren van partijen en deskundigheidsbevordering met grotere intensiteit.

De Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft een rapport met aanbevelingen uitgebracht over de medische advisering in het vreemdelingenbeleid. In overleg met het Ministerie van VWS zal Pharos nagaan welke bijdrage we kunnen leveren in het realiseren van een aantal van deze aanbevelingen.

Artsen en andere betrokken beroepsbeoefenaren hebben behoefte aan nadere handvatten en criteria voor het hanteren van het begrip medisch noodzakelijke zorg. De KNMG, LHV, Orde van Medisch Specialisten en De Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie hebben in 2006 een commissie opgezet om deze te ontwikkelen. Zij hebben Pharos verzocht de commissie inhoudelijk te ondersteunen. Tevens zal Pharos voor de verspreiding van de daaruit voortvloeiende richtlijnen verzorgen.

Het Ministerie van VWS heeft aangegeven het doel van deze commissie van belang te vinden.

Pharos zal de bestaande training voor zorg- en hulpverleners die te maken hebben met terugkeer van hun cliënten, intensiever gaan aanbieden aan gerelateerde relevante beroepsgroepen.



### **Resultaten**

- De kennis van betrokken partijen blijft up-to-date, door adequate kennisoverdracht aan en advisering van partijen op dit terrein
- De samenwerking en afstemming tussen partijen is verbeterd
- Handvatten en criteria voor de praktische invulling van het begrip medisch noodzakelijke zorg
- Nationale en internationale protocollen en good practices rondom medische aspecten en medisch bewijs in de asielprocedure zijn verspreid
- Klanttevredenheidsmetingen wijzen uit dat de diensten van Pharos als specialist op dit terrein door partijen hoog gewaardeerd worden
- Op actuele (niet in te plannen) kennis- en beleidsadvies vragen is adequaat gereageerd

### **Samenwerkingspartners**

- KNMG
- Landelijke Huisartsen Vereniging
- Orde van Medische Specialisten
- Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
- Medische Bureau Advisering
- IND
- Amnesty International
- Vluchtelingenwerk Nederland
- ASKV